

ἀμήγυρος ὁ, Α.Ρουμελ. (Μεσημβρ.) ἀμήγυρους Εὐβ. (Αἰδηψ.) Θεσσ. (Ζαγορ.) Κυθων. Λέσβ. Μακεδ. (Βελβ.) Σκόπ.

Ἐκ τοῦ πλεοναστικοῦ στερητ. ἀ- καὶ τῆς φρ. νὰ μὴ γυρίσῃ. Πβ. ἀ- στερητ. **2 β.** Τὸ στερητ. ἀ- καὶ διὰ τὰ συνών. ἀγύριστος κτλ. Πβ. PKretschmer Lesb. Dial. 352.

Τόπος, ὅθεν οὐδεὶς ἐπιστρέφει, ὁ Ἄδης: Ὁ τὸν ἀμήγυρον νὰ πᾶς! (=νὰ ἀποθάνῃς! Ἀρὰ) Αἰδηψ. Ἄιδις τὸν πατέρα σου τὸν ἀμήγυρον! Σκόπ. Συνών. ἀγύριστος **A 6 β.** ἀδιάγερος **2**, ἀμεταγύριστος **2**, ἀμεταδιάγερος. Πβ. ἀγειρος **2**, μηγύρια, μηγυρίδια.

ἀμήλαλος ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ πλεοναστικοῦ στερητ. ἀ- καὶ τῆς φρ. νὰ μὴ λαλῇ (πβ. ΔΟίκονομίδ. ἐν Ἀθηνᾶ 36 (1924) 307 καὶ 38 (1926) 113-114) ἢ ἐκ συμφύρ. τῶν ἐπιθ. ἀμιλος καὶ ἀλαλος.

Ὁ μὴ ὁμιλῶν, ἄλαλος, ἄφωνος: Παροιμ.

*Αλαλος καὶ ἀμήλαλος καὶ γαλενὸν ποτάμιν (ἐπὶ ὑπούλου καὶ ὑποκριτοῦ. γαλενὸν = ἥσυχον). Συνών. ἀγλωσσος, ἀλάλητος **B 1**, ἀλαλος **1**, ἀμίλητος **A 1**, ἀμιλος, μουγγός.

ἀμὴν ἐπιφών. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) ἀμὴ Θήρ. Κρήτ. Νάξ. (Ἀπύρανθ. κ. ἄ.) Πελοπ. (Λακων. Μάν.) κ. ἄ.

Τὸ μεταγν. ἀμὴν ἐκ τοῦ Ἑβρ. διὰ τῆς Ἐκκλησίας εἰσελθὼν εἰς τὴν δημώδη γλῶσσαν.

1) Συνήθως κατακλείς ἐκκλησιαστικῶν εὐχῶν καὶ ἐκφωνήσεων ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ γλῶσσῃ σύνθηθ.: Παροιμ. Τὸ Κύριε ἐλέησον εἰς τὸ ἀμὴν κατεβαίνει (τῶν φλυαριῶν τὸ πόρισμα εἶναι ληρώδες) Κεφαλλ. **β)** Εἶθε, γένοιτο! (κυρίως τίθεται ὡς ἀπάντησις εἰς εὐχὴν γενομένην παρά τινος ἄλλου) κοιν. καὶ Πόντ. (Χαλδ.): Κε αὐριο μὲ ὑγεία!—Ἀμὴν! Καὶ τοῦ χρόνου μὲ ὑγεία!—Ἀμὴν! Ὁ Θεὸς νὰ τὰ φέρῃ ὅλα δεξιὰ!—Ἀμὴν! σύνθηθ. || Φρ. Αὐτὸς λέγει πάντοτε τὸ ἀμὴν (συμφωνεῖ πάντοτε ἄνευ ἀντιρρήσεως. Πβ. ἀμηντζῆς) ἄγν. τόπ. Ὡς εἰσαγωγικὸν εὐχῆς ἢ ἀρᾶς Ἀπύρανθ. Θήρ.: Ἀμὴ, Θεέ μου, καὶ νὰ στραβωθῇ καὶ νὰ μὴ ξαναδῇ τὸ φῶς τοῦ μέρας! (ἀρὰ) Ἀπύρανθ. Ἀμὴ, Χριστέ μου, ὡς μὲ πίκρανε, νὰ τὸν πικράνῃ ὁ Κύριος! Θήρ. **2)** Τὸ τέλος πράξεως ἢ καταστάσεώς τινος Ζάκ. Ἡπ. Μακεδ. (Βογατσ.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπ. (Κορινθ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) Χίος κ. ἄ.: Μὴν τοῦ μιλᾶς, γιατί εἶναι ὅς τὸ ἀμὴν (εἶναι εἰς τὸ τέλος τῆς ὑπομονῆς, ἥτοι εἶναι ἔτοιμος νὰ ἀρχίσῃ τὴν φιλονικίαν) Κορινθ. Ἡρθε ὅς τὸ ἀμὴν (ἐφθασεν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου) Ἡπ. Εἶναι ὅς τὸ ἀμὴν (συνών. τῷ προηγουμένῳ) Βογατσ.

ἀμηντζῆς ὁ, Θράκ. (Σαρεκκλ. Σηλυβρ.) Κωνπλ. Μακεδ. (Καβάλλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιφών. ἀμὴν καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -τζῆς.

Ὁ λέγων πάντοτε ἀμὴν καὶ μὴ προβάλλων ἄρνησιν, ὁ πάντοτε συναινῶν ἐνθ' ἑαυτ. Μάζεψε μαζί του ὁ δεινὰ μερικὸν ἀμηντζῆδες καὶ κάνει ὅ,τι θέλει Σαρεκκλ.

ἀμήνυτος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀμένυτος Πόντ. (Κρώμν. Τραπ.) ἀμένυτος Πόντ. (Κρώμν. Τραπ. Χαλδ.)

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἀμήνυτος. Τὸ ἀμένυτος διὰ τὸ μενύγω, δι' ὃ ἰδ. μηνύω.

Ὁ μὴ λαβὼν εἶδησιν παρά τινος.

ἄμια ἡ, Βιθυν. Ζάκ. Θράκ. (Ἀδριανούπ. Σαρεκκλ. Σηλυβρ.) Ἰκαρ. Κρήτ. Μακεδ. (Καστορ. κ. ἄ.) Νάξ. (Δαμαρ. Σαγκρ.) Προπ. (Πάνορμ.) Σίφν. Σμύρν. Σῦρ. Τήν. Χίος—Λεξ. Πόππλετ. Βλαστ. ἀμία Ζάκ.

Ἐκ τοῦ Ἑνετ. *amia*. Ἰδ. GMeyer ἐν Indogerm. Forsch. 2,370. Διάφορον τὸ ἀρχ. Ἑλλην. ἀμμία. Ἡ λ. καὶ παρὰ Δουκ. (λ. ἀμμία).

1) Ἀδελφὴ πατρὸς ἢ μητρὸς, θεία Ζάκ. Θράκ. (Ἀδριανούπ. Σαρεκκλ. Σηλυβρ.) Ἰκαρ. Κρήτ. Μακεδ. (Καστορ. κ. ἄ.) Νάξ. (Σαγκρ.) Προπ. (Πάνορμ.) Σμύρν. Σίφν. Σῦρ. Τήν. Χίος. Συνών. θεία (ἰδ. θείος), τσάτσα. **2)** Πᾶσα γυνὴ προβεβηκυίας ἡλικίας, συνήθως εἰς προσφωνήσεις ὑπὸ νεωτέρων ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν Θράκ. (Σαρεκκλ.) Νάξ. (Δαμαρ.) Σῦρ. Χίος: Ἀμια Πήνη! Χίος. **3)** Μάμμη, προμήτωρ Προπ. (Πάνορμ.) Χίος. Συνών. γισαγιά. **4)** Διδασκάλισσα, ἐν τῇ παιδικῇ γλῶσσῃ Ζάκ.

ἀμιάντο τό, λόγ. κοιν.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐς. ἀμιάντος = ἰνώδους ἱστοῦ ὀρυκτὸν ἀμιάντον.

Ἡ φωτοβολίς (σακκίδιον ἐξ ὀξειδίων σπανίων μετάλλων) ἰδίως τῶν λύχνων φωταερίου (κατὰ παρομοίωσιν πρὸς πυρίμαχα πλέγματα ἐκ τοῦ λίθου ἀμιάντου). [**]

ἀμίδα ἡ, Λέσβ. (Πλομάρ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐς. ἀμίδς.

Τὸ οὐροδόχον ἀγγεῖον. Συνών. ἀγγειάστρα, ἀγγεῖο **1 δ.** ἀμίλητο (ἰδ. ἀμίλητος **B 3**), γλαστρί, ἐπιδέξιο, καθοίκι, κατουρογυάλι, κατουροκάνατο, κατουροτσούκαλο, τσουκάλι.

ἄμιλα ἐπίρρ. Πελοπ. (Λακων.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀμιλος.

Ἄνευ τινὸς ἀφορμῆς (κυρίως χωρὶς νὰ ἔχῃ προηγηθῇ ὁμιλία ἥτοι φιλονικία): Ἀμιλα τὸν ἐχτύπησε. Πβ. ἀμιλάχτυπα.

ἀμιλάχτυπα ἐπίρρ. Πελοπ. (Λακων.)

Ἐκ τῶν ἐπιρρ. ἀμιλα καὶ ἄχτυπα.

Ἐξ ἀπροόπτου, κρυφίως καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ προηγηθῇ ἀφορμὴ: Ἀμιλάχτυπα πῆγε καὶ τὸν σκότωσε. Πβ. ἀμιλάχτυπα.

ἀμίλεχος ἐπίθ. Πόντ. (Ὁφ. Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μιλεχος <μιλέχ-κουμει.

*Ακαθάριστος, ἐπὶ καρποῦ (σίτου, ὀρύζης κλπ.). Συνών. ἀκαθάριστος, ἀκόκκιστος.

ἀμιλησιὰ ἡ, Λεξ. Βλαστ. ἀμιλησὰ Θράκ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀμίλητος. Διὰ τὸν σχηματισμὸν ἰδ. ἀ-στερητ. **1 β.** Ἡ λ. καὶ παρὰ Σόμ.

Ἡ ἑξίς, ἡ συνήθεια τοῦ νὰ μὴ ὁμιλῇ τις.

ἀμίλητα ἐπίρρ. Κρήτ. Κύπρ. Μεγίστ. Σύμ. κ. ἄ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀμίλητος.

Μετά σιγῆς, χωρὶς θόρυβον: Φρ. **Ἀξαφνα τὸ ἀμίλητα καὶ καλῶς ὠρίσαστε* Μεγίστ. **Ἀπητα καὶ ἀμίλητα* Σύμ. Πβ. ἄμαχα.

ἀμίλητος ἐπίθ. κοιν. ἀμίλητους Λυκ. (Λιβύσσ.) Σάμ. κ. ἄ. ἀμίλ'τους βόρ. ἰδιώμ. ἀμίλ'τους Μακεδ. ἀμίλι-γος Πελοπν. (Κορινθ.) ἀμίληχτους Ἰμβρ. Λέσβ. ἀμίλειος Πόντ. ἀνίλητε Τσακων.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. **μιλητός* < *μιλῶ*. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ. Ὁ τύπ. ἀμίλ' στους παρὰ τὸ ἀμάρτ. ἀμίλιστος ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ **μιλιστός* < *μιλίζω* παρὰ τὸ *μιλῶ*. Ὁ τύπ. ἀμίληχτους δι' ἐπίδρασιν τοῦ ἄορ. *μίληξα* παρὰ τὸ *μίλησα*. Πβ. ἀρχ. ἀνομίλητος.

Α) Ἐπιθετικ. 1) Ὁ μὴ ὁμιλῶν, ἄφωνος, ἄναυδος, σιωπηλός, σιγηλός κοιν. καὶ Πόντ. Τσακων.: *Κάθεται - στέκεται ἀμίλητος. Σήμερα εἶναι ἀμίλητος. Ἐμεινεν ἀπὸ τὸν τρόμο του ἀμίλητος πολλὴν ὥρα κοιν. || Φρ. *Ἀνθρώπος ἀμίλητος σὺνήθ. Εἶναι ἀμίλητος σὰν ψάρι* (ἐπὶ τοῦ σιωπηλοῦ) *πολλαχ. Ἐτσιτάε χάμον ἀνίλητε* (ἔπεσε χαμαὶ ἄφωνος) Τσακων. || Παροιμ. Ὁ ἀμίλητος τρελλὸς γὰρ φρόνιμος πέρασε (ὁ σιωπῶν καὶ παράφρων ἐὰν εἶναι, τιμᾶται) *ΙΒενιζέλ. Παροιμ.² 177, 11. Στόμα ἀμίλητο, τύχη μονδιασμένη* (ἐπὶ τοῦ μὴ διαμαρτυρομένου διὰ τὰ ἐναντίον του ἀδικήματα καὶ διὰ τοῦτο προσκόπτοντος εἰς τὸν βίον του) *Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. || Ἄσμ.*

Κ' ἡ πέτρα ποῦ 'ν' ἀμίλητη θὰ λυπηθῇ νὰ κλάψῃ Σκυρ.

Ὅπιό' Χάρε μ', ὁπίό' Χάρε μ', ἐμένα μὴ κομπώνης, ἡ κύρ' Ἐρήν' ἀλάλειος καὶ ἀμίλειον πονλλόπον

(κύρ' ἀντὶ τοῦ κυρὰ κατ' ἀναλογ. τοῦ ἀρσενικοῦ) Πόντ. Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. Κεφαλλ. Συνών. ἀγλωσσος, ἀλάλητος **Β 1**, ἀλάλος **1**, ἀμήλαλος, ἀμιλος, μουγγός. 2) Ὁ ἐν καταστάσει ἀπολύτου σιγῆς ἐνεργούμενος κοιν.: *Ἀμίλητο νερό* (τὸ ὕδωρ, ὅπερ λαμβάνεται καὶ μεταφέρεται ἐν σιγῇ ἐκ πηγῆς ἢ φρέατος ὑπὸ καθωρισμένων προσώπων καὶ καθ' ὠρισμένας ἡμέρας τοῦ ἔτους καὶ ὥρας, χρησιμοποιεῖται δὲ συνήθως εἰς τὸν κλήδονα πρὸς διάλυσιν, ὡς πιστεύεται, γοητείας καὶ μαγείας ἢ εἰς ἄλλας δεισιδαιμονικὰς πράξεις καὶ εἰς ἱατρικὰς ἀσθενειῶν. Ἡ χρῆσις προήλθεν ἐκ τῆς φρ. νὰ φέρῃς τὸ νερὸ ἀμίλητος) κοιν. *Ἦπμε τ' ἀμίλητο νερό* (λογοπαικτικῶς ἐπὶ τοῦ σιωπῶντος ἐν συναναστροφαῖς) ἑνιαχ. Συνών. νερὸ ἀκριτο-ἀλάλο-ἀμολόγητο-ἀσύντιχο-βουβό. Πήδημα ἀμίλητο (ἐν τῇ παιδιᾷ ἐλαιά, καθ' ἣν κύπτοντος ἐνὸς οἱ λοιποὶ παῖκται ὑπερπηδοῦν κατὰ σειρὰν ὑπὲρ αὐτὸν καὶ τὸ μὲν πρῶτον πήδημα λέγεται ἀμίλητο, διότι γίνεται ἐν σιωπῇ, τὸ δεύτερον ἀγέλαστο (ἰδ. ἀγέλαστος **1 γ**), διότι δὲν ἐπιτρέπεται ὁ γέλως, καὶ τὸ τρίτον σκοῦφος, διότι ὁ παίκτης, καθ' ἣν στιγμὴν ὑπερπηδᾷ, ἀποθέτει τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τῆς ράχως τοῦ κύπτοντος) Ἄνδρ. Πβ. ἄδοντος. 3) Ὁ ἐκ φύσεως μὴ δεχόμενος συζήτησιν *πολλαχ.: Ἀμίλητος εἶναι 'ς τὸ καίκι* (πβ. συνών. φρ. αὐτός δὲ *μιλεῖται*) Σύμ. β) Σκυθροπός, σύννους *πολλαχ.*

γ) Μελαγχολικός Βιθυν. 4) Ὁ φεύγων τὴν μετ' ἄλλων συναναστροφὴν, ὁ ζῶν βίον μονήρη Βιθυν. Ζάκ. Θράκ. (Μάδυτ.) Κυδων. Λέσβ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Τσακων. κ. ἄ. — *Λεξ. Περιδ. Βυζ. Συνών. ἀγειτόνευτος, ἀγειτο-νίαςτος, ἀκοινώνητος 1, ἀκριτος 3, μονόχνοτος.*

5) Ὁ καταφρονῶν τοὺς ἄλλους, ὑπεροπτικός *πολλαχ.: Ὁ δεῖνα ἔγινε ἀμίλητος ἀπὸ τὸν παρὰ του Πελοπν. (Κορινθ.) Συνών. ἀκαλάττευτος. 6) Φιλήσυχος, εἰρηνικός Σύμ. 7) Δειλός, συνήθως ἐν τῇ κοινωνικῇ συναναστροφῇ*

Πελοπν. (Ἀρκαδ.): *Ἀμίλητη γυναῖκα. 8) Ὁ μὴ διαμαρτυρόμενος διὰ τὰ συμβαίνοντα εἰς ἑαυτὸν δυσάρεστα, ἀνεκτικός Ἄνδρ.*

Β) Τὸ οὐδ. οὐσ. 1) Ἀδυναμία περὶ τὸ λαλεῖν, ἀφω-νία Πελοπν. (Κορινθ.): *Μπρέ, τ' ἀμίλιγο σ' ἔπασε; 2) Κατ' εὐφημισμὸν ἢ ἀποπληξία Ζάκ. 3) Τὸ οὐροδό-χον ἀγγεῖον Πάρ. Σῦρ. κ. ἄ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀμίδα.*

4) Ὁ σικυὸς Θράκ. Συνών. ἀγγούρι **1**, ἀμελέτητο (ἰδ. ἀμελέτητος **1 θ**), *παράξενο* (ἰδ. *παράξενος*).

5) Πληθ. ἀμίλητα, οἱ ὄρχεις τῶν σφαγίων Ἦπ. (Χιμάρ.) Κωνπλ. Συνών. ἀμελέτητα (ἰδ. ἀμελέτητος **1 ιθ**)

ἀμίλι τό, Ἦπ. (Δρόβιαν.) κ. ἄ.

Ἄγνώστου ἐτύμου.

Οἶκημα, ξενών, εἰς τὸν ὁποῖον ἐδέχοντο τοὺς κυβερνη-τικούς ὑπαλλήλους πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς ἐπὶ τουρκοκρατίας καὶ σήμερον τοὺς διερχομένους ξένους. Συνών. ἀμιλικό.

ἀμιλικό τό, Ἦπ. κ. ἄ. ἀμειλικό Ἦπ. — *Λεξ. Αἰν.*

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμίλι. Ὁ τύπ. ἀμειλικό διὰ τὸ λ.

Ἀμίλι, ὁ ἰδ., ἔνθ' ἄν.: 'Σ' τὸ χωριό μας ἔχομε ἀμιλικό κ' ἐκεῖ δέχομέστε ὅλους τοὺς ξένους καὶ τοὺς διαβάτες Ἦπ.

ἄμιλος ἐπίθ. Κέρκ. Παξ. Πελοπν. (Βρέσθ. Λακων.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ρ. *μιλῶ* παρὰ τὸ θέμ. τοῦ ἐνεστώτος. Ἡ λ. καὶ ἐν χειρογράφῳ τοῦ 18^{ου} αἰῶνος.

Ὁ μὴ ὁμιλῶν, ἄφωνος ἔνθ' ἄν.: *Τὰ δέντρα εἶναι ἄμιλα* Λακων. || Ἄσμ.

Κι ὁ μαῦρος του ἦταν ἄμιλος κ' ἐκεῖ ὁμιλᾷ τοῦ βρέθῃ Κέρκ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀμίλητος **Α 1**.

ἀμίμητα ἐπίρρ. λόγ. σὺνήθ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀμίμητος. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Κατὰ τρόπον ἀνεπίδεκτον μιμήσεως, ἀνυπέρβλητον, συνήθως εἰς τὴν θεατρικὴν γλῶσσαν: *Ἐπαιξεν ἀμίμητα τὸ μέρος του σὺνήθ.*

ἀμίμητος ἐπίθ. λόγ. κοιν.

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἀμίμητος.

Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον δὲν δύναται τις νὰ μιμηθῇ εἴτε κατὰ τοὺς λόγους εἴτε κατὰ τὰ ἔργα, ἀνυπέρβλητος, πάν-τοτε ἐπὶ καλοῦ: *Ἦθοποιὸς ἀμίμητος. Κέντημα ἀμίμητο. Τέχνη ἀμίμητη.*

ἀμιναιά ἡ, Κύθηρ. ἀμιναιά Πελοπν. (Καλάβρυτ.)

Τὸ θηλ. τοῦ μεταγν. ἐπίθ. ἀμιναιῖος οὐσιαστικο-ποιηθέν.

Εἶδος σταφυλῆς. Συνών. σκυλλοπνίχτρα.

ἀμιράς ὁ, Καπ. Κύπρ. Πελοπν. κ. ἄ. ἀμεράς ἄγν. τόπ.

Τὸ μεσν. οὐσ. ἀμιράς, ὁ ἐκ τοῦ Ἀραβ. *amir* = στρα-τηγός. Πβ. Διήγ. παιδιόφρ. στ. 878 (ἔκδ. Wagner 171) «ἀκμήν καὶ τὸ δερμάτιν μου ἔχουν το οἱ σουλτάνοι, | οἱ ἄρχοντες, οἱ εὐγενεῖς, μεγάλοι ἀμιράδες». Ὁ τύπ. ἀμεράς ἤδη παρὰ Διγεν. Ἀκρίτ. 530 (ἔκδ. Hesseling).

Ἠγεμών, βασιλεὺς Μουσουλμάνος ἔνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Ἀφέντη μ', ἀμιρά μου καὶ σουλτάνε μου Πελοπν.

Ἐπίασαν τὸν Γιαννάκι μου τ' ἀμιρά παιδὰ

